

Lilja 4-ever på skolbio

Dokumentation av Svenska Filminstitutets insatser
kring *Lilja 4-ever* på skolbio i Sverige 2003–2004

daniel Lundquist och kl as viki und

Svenska Filminstitutet
Box 27126
102 52 Stockholm

Telefon 08-665 11 00
Telefax 08-661 18 20

www.sfi.se/skolbio
www.sfi.se/lilja

Copyright © 2005 Svenska Filminstitutet

Redaktörer: Daniel Lundquist, Klas Viklund
Telefonintervjuer: Anders Andersen
Statistik: Hans Ohlson, Camilla Wedefelt

Tryck: Birger Gustafsson Digital AB, Stockholm 2005

isbn 91-85051-10-1

Innehåll

Inledning 5

Skolbio i Sverige 9

Aktiviteter till stöd för skolbio 9

Skolbiosatsningens ambitioner 10

Statistik över skolbioverksamheten 11

Levande historia på film 1998–1999 11

Hip Hip Hora! 2004–2005 13

Regionala resurscentrum för film och video 13

Lilja 4-ever på skolbio 15

Subventionerade filmvisningar 16

Inspirationsdagar 18

Visningar för värnpliktiga 19

Boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* 19

Informationsinsatser och nätverksarbete 21

Erfarenheter från kommuner och skolor 23

Mottagandet av erbjudandet 24

Skolornas arbete med *Lilja 4-ever* 25

Synpunkter på Svenska Filminstitutets material 30

Slutsatser 32

Kommande studie från Tema Barn 33

Sammanfattning 35

Aktiviteter kring *Lilja 4-ever* 37

Statistik över Sonet Films skolbiovisningar 39

Statistik över subventionerade filmvisningar 41

Inledning

Den 23 augusti 2002 hade Lukas Moodyssons långfilm *Lilja 4-ever* premiär på svenska biografer. Filmen berättar om 16-åriga Lilja som lockas att lämna sitt hemland i forna Sovjetunionen för ett välbetalt arbete i Sverige, men blir lurad och tvingad till prostitution. Hon lyckas rymma och i desperation tar hon sitt liv genom att hoppa från en bro över en motorväg.

Handlingen i filmen är fritt baserad på en verklig händelse som, då den rapporterades i svenska nyhetsmedier i januari 2000, enbart beskrevs i form av kortfattade notiser.

Filmen *Lilja 4-ever* blev en väckarklocka för en omfattande debatt om prostitution och människohandel och om vilket ansvar Sverige har för dessa frågor. Hösten 2002 och våren 2003 knöt flera politiker an till filmen i olika riksdagsdebatter. Journalister tog upp filmen i anslutning till nyhetsartiklar kring prostitution och människohandel och använde stillbilder från filmen för att illustrera reportage.

Redan den 26 augusti 2002 refererade dåvarande utrikesministern Anna Lindh till *Lilja 4-ever* vid det nordiskt-baltiska utrikesministermötet i Tallinn där hon talade om arbetet mot människohandel inom Östersjöområdet. Hon betonade vikten av skärpta straffsatser, ökat samarbete mellan tull och polis, ökat stöd till kvinnorna och nämnde betydelsen av att arbeta opinionsbildande: "Vi behöver också bekämpa attityder som gör denna moderna slavhandel möjlig. Det opinionsbildande arbetet är mycket viktigt. Där spelar Lukas Moodyssons nya film *Lilja 4-ever* en viktig roll."

I en debattartikel med rubriken "Människohandeln måste stoppas nu", publicerad i Sydsvenska Dagbladet den 4 september 2002, skriver ministrarna Jan O. Karlsson, Anna Lindh och Margareta Winberg om regeringens arbete för att få upp frågan om sexslavhandeln på dagordningen och konkretiserar sitt resonemang genom att exemplifiera med huvudpersonen i Lukas Moodyssons film.

De typiska offren för sexslavhandeln har, precis som 16-åriga Lilja i Lukas Moodyssons aktuella film *Lilja 4-ever*, inga pengar, inget jobb, och ser ingen annan utväg för framtiden än prostitution. Ofta luras de att lämna sitt land i förhoppningen att kunna tjäna mer pengar någon annanstans. [---] Moodyssons film visar tydligt att människohandeln är ett gränsöverskridande brott som måste bekämpas över nationsgränserna. Sverige har drivit på för att få upp människohandel på den politiska dagordningen i EU och internationellt. Under EU-ordförandeskapet förra året var arbetet mot handel med kvinnor och barn en prioriterad svensk profilfråga.

Den 9 december 2002 gav Utrikesdepartementet 150.000 kronor till Svenska institutet för att anordna seminarier och möten om prostitution och människohandel i samarbete med svenska ambassader och konsulat i anslutning till visningar av filmen *Lilja 4-ever* i utlandet. Under 2003 har seminarier anordnats i Kaliningrad, London, Minsk, Moskva, Prag, Sarajevo, Sankt Petersburg och Warszawa. Under 2004 har seminarier anordnats i Berlin, Brasilia, Bratislava, Buenos Aires, Fortaleza, Madrid, Misiones och Rio de Janeiro. Svenska institutets seminarieverksamhet kring *Lilja 4-ever* kommer att pågå ytterligare ett antal år.

En händelse som bidrog till att placera *Lilja 4-ever* i ett politiskt centrum var när Arbetsgruppen för kunskap om sexuellt exploaterade barn i Sverige, en interdepartemental arbetsgrupp under Socialdepartementets ledning, den 18 december 2002 inbjöd riksdagens ledamöter till en visning av *Lilja 4-ever* i riksdagens andrakammarsal.

Den 28 januari 2003 publicerade ministrarna Thomas Bodström, Jan O. Karlsson, Anna Lindh och Margareta Winberg en debattartikel i Aftonbladet under rubriken "Vi ska samarbeta mot slavhandeln". Artikelns utgångspunkt i *Lilja 4-ever* och hänvisar till en riksdagsdebatt som ägt rum den 24 januari 2003 som svar på en interpellation (2002/03:80) om ansvaret för offren för trafficking.

Om några dagar delar Svenska Filminstitutet ut årets guldbaggar. Lukas Moodyssons film *Lilja 4-ever* är nominerad till flest utmärkelser. Filmen är ett mästerverk. Helvetesskildringen i Moodyssons film är

vardag för hundratusentals kvinnor och barn i världen. Vad kan Sverige göra för verklighetens Lilja? Denna fråga har nyligen debatterats i riksdagen. Människohandel för sexuella ändamål är vår tids slaveri. Offren för denna vidriga kränkning av människovärde och kroppslig integritet har rätt till upprättelse. Förövarna måste bestraffas. Verklighetens Lilja ska kunna känna sig trygg att vittna om de brott som hon utsatts för. Hennes slavhandlare ska ha ett kännbart straff, liksom de som smugglade in henne i landet och tog hennes pass ifrån henne. [...] Filmen *Lilja 4-ever* har blivit ett viktigt medel i arbetet att beskriva den grymma verklighet som människohandlarnas offer lever i och för att få enskilda organisationer och myndigheter att ta problemet på allvar. På regeringens initiativ visas nu filmen på seminarier om människohandel, både i Sverige och genom våra ambassader utomlands.

I Utrikesdeklarationen 2003, regeringens deklaration vid den utrikespolitiska debatten i riksdagen den 12 februari 2003, berörde Anna Lindh situationen i världen och åberopade *Lilja 4-ever*: "Dagligen begås tusentals brott mot de mänskliga rättigheterna. Liket Lilja i Lukas Moodyssons film smugglas över en halv miljon kvinnor och barn in i EU varje år för att utnyttjas som sexslavar." Anna Lindh beskrev regeringens åtgärder och pekade bland annat på det opinionsbildande arbetet med utgångspunkt i *Lilja 4-ever*: "Regeringen tar nu fram en global strategi för hur människohandel ska bekämpas i utvecklingssamarbetet. Vi behöver strängare straff mot människohandlarna, mer internationellt samarbete mellan tull och polis, och bättre stöd till offren. Filmen *Lilja 4-ever* är viktig för att öka medvetenheten både i de länder där offren kommer ifrån, och i våra länder där efterfrågan finns."

Den 24 april 2003 anordnade Socialdepartementets arbetsgrupp för kunskap om sexuellt exploaterade barn i Sverige ett seminarium i Luleå, kallat "Lilja mitt ibland oss". I samarbete med en referensgrupp med ungdomar från gymnasieskolor i Boden, Haparanda, Luleå, Pajala och Piteå genomfördes visningar av *Lilja 4-ever* med efterföljande diskussioner.

Den 12 maj 2003 arrangerade Svenska institutet och svenska ambassaden i Moskva en visning av *Lilja 4-ever* i den ryska Statsduman i samband med ett seminarium om människohandel och prostitution, något som väckte massmedial uppmärksamhet.

Den 17 juli 2003 beslutade regeringen att uppdra åt Svenska Filminstitutet att under hösten 2003 och kalenderåret 2004 stödja biografvisningar av filmen *Lilja 4-ever* för gymnasieskolan och värnpliktiga med 1,5 miljoner kronor. Svenska Filminstitutet kunde genom detta anslag erbjuda subventionerade filmvisningar av *Lilja 4-ever* samt ta fram en skrift som behandlar filmens frågor.

Denna rapport är en redovisning av detta projekt. Rapporten inleds med en generell beskrivning av verksamheten med skolbio i Sverige. Därefter följer en redovisning av Svenska Filminstitutets insatser kring filmen *Lilja 4-ever* samt en redogörelse för hur filmen tagits emot av kommuner och skolor. Rapporten avslutas med statistik över de subventionerade filmvisningarna. Statistiken avser endast biografvisningar av filmen. Kommuner och skolor som sett och arbetat med filmen på video eller dvd omfattas inte av denna rapport.

Projektet har genomförts av Svenska Filminstitutet i nära samverkan med Jämställdhetsenheten vid Näringsdepartementet och i samarbete med produktionsbolaget Memphis Film, filmdistributören Sonet Film och Rädda Barnen.

Satsningen hade inte kunnat komma till stånd utan den väl fungerande dialog som Svenska Filminstitutet har med de projektledare och de lokala arbetsgrupper som ansvarar för verksamheten med skolbio och filmpedagogik i Sveriges kommuner och skolor – inte heller utan det stöd som givits av film- och biografkonsulenter vid regionala resurscentrum för film och video.

Svenska Filminstitutet riktar ett varmt tack till samtliga samarbetspartners.

Stockholm 31 januari 2005

Skolbio i Sverige

Skolbio är idag en välkänd och uppskattad aktivitet i många svenska kommuner. Den gemensamma filmupplevelsen ger utgångspunkt för samtal, skapar nyfikenhet och ger impulser till fortsatt kunskapssökande. Filmen kan levandegöra det förflutna, spegla vår samtid och skapa identifikation med människor i olika länder, kulturer och livssituationer.

Svenska Filminstitutet arbetar för att ge barn och ungdomar tillgång till ett brett och varierat utbud av filmer och för att främja de ungas möjligheter att reflektera kring de frågor filmerna väcker samt det sätt på vilket medierna beskriver världen. I Svenska Filminstitutets uppdrag ingår också att skapa möjligheter för barn och ungdomar att själva, genom olika mediala uttrycksformer, gestalta kunskap och idéer. På så sätt kan de ta del i samhällsdebatt och opinionsbildning och bidra till att utveckla den levande demokrati som förutsätter aktiva, kritiska och mediekunniga medborgare.

Aktiviteter till stöd för skolbio

Med skolbio avses organiserade filmvisningar på biograf under skoltid i pedagogiskt syfte. Skolbiovisningarna genomförs oftast i form av slutna visningar där skolan abonnerat biografen och hyrt filmkopian till ett fast pris. En tid efter biografpremiären brukar filmdistributören erbjuda filmhyran till ett rabatterat pris. Svenska Filminstitutets stöd till skolbio sker i huvudsak utifrån fyra aktiviteter.

1. Genom fördelning av ett ekonomiskt stöd till kommuner som vill initiera eller utveckla verksamhet med skolbio. Detta stöd ges som regel under maximalt tre år varefter avsikten är att verksamheten ska drivas vidare med lokala medel.
2. Genom utgivning av filmpedagogiskt material, till exempel den filmpedagogiska tidskriften Zoom, filmhandledningar, rapporter samt genom att göra material tillgängligt på Svenska Filminstitutets hemsida.

3. Genom att säkerställa en repertoar av film lämplig för barn- och skolbio. Detta sker genom en viss egen import av film samt genom kontinuerliga övertag från andra filmdistributörer. Övertag sker då den ursprungliga distributören vill ta filmen ur biografdistribution därför att filmen inte längre är av kommersiellt intresse. Vid övertag prioriteras svensk film samt utländska filmer som bedöms vara betydelsefulla att tillgå för skolbio och filmklubbar.

4. Genom att initiera och utveckla nätverk och mötesplatser för erfarenhetsutbyte mellan dem som arbetar med film- och mediepedagogiska frågor vid regionala resurscentrum för film och video samt i Sveriges kommuner.

Skolbiosatsningens ambitioner

Svenska Filminstitutets satsning på skolbio har under de senaste tio åren rönt stort genomslag. Ett mål med satsningen har varit att öka uthyrningen av kvalitetsfilm och utnyttjandet av biograflokaler på dagtid då lokalerna annars står tomma. Ett annat mål har varit att på sikt förmå varje kommun att ta in biograffrågorna som ett ansvarsområde i den lokala kulturpolitiken eller utbildningspolitiken och att verksamhet med film i skolan förs in i kommunala skolplaner och i skolornas lokala arbetsplaner. Ett tredje mål har varit att lyfta fram filmen i skolan genom att skapa ett intresse för filmen som konst och väcka ett mediekritiskt tänkande.

Sedan 1995 har Svenska Filminstitutets strategi varit att stimulera Sveriges kommuner att etablera och upprätthålla en lokal organisation som utifrån skolornas behov och intressen arbetar för att förmedla filmupplevelser på biograf till elever på skoltid och som lokalt även kan leda och driva arbetet med att fördjupa kunskapen om film och andra medier hos lärare och elever. Ambitionen har varit att förmå kommunerna att, vid sidan av filmvisningar på biograf, beakta elevernas möjlighet att analysera och diskutera film samt elevernas möjlighet att själva uttrycka sig med rörliga bilder.

Det stöd till skolbioverksamhet som Svenska Filminstitutet fördelat sedan 1988 har bidragit till att många kommuner tagit in filmen och biograffrågorna i den kommunala kulturpolitiken och att arbetet med film och andra medier blivit allt viktigare skolutvecklingsfrågor.

Statistik över skolbioverksamheten

Verksamheten med film i skolan i Sveriges kommuner följs upp och utvärderas kvantitativt sedan 1996 genom en årlig enkät till Sveriges kommuner. Resultatet presenteras i den årliga rapporten *Skolbio i Sverige*.

Läsåret 2002–2003 bedrevs organiserad skolbioverksamhet i 175 av Sveriges 290 kommuner. 117 av dessa kommuner finansierade verksamheten med lokala medel, utan stöd av Svenska Filminstitutet. Det totala antalet visningar uppgick till 4.650 och den totala publiken beräknas till 663.000 besökare. Detta är en dold publik som inte är synlig i den officiella film- och biografstatistiken som enbart bygger på besök vid så kallade öppna visningar.

Verksamhet med skolbio för gymnasieskolan bedrevs läsåret 2002–2003 i 73 av Sveriges kommuner. Alla kommuner bedriver dock inte gymnasieutbildningar. Lsåret 2004–2005 bedrevs gymnasieutbildningar i 274 av Sveriges 290 kommuner. (Följande 16 kommuner bedrev inte gymnasieutbildningar: Askersund, Bromölla, Gnesta, Kil, Knivsta, Ljusnarsberg, Munkfors, Mörbylånga, Nora, Norberg, Nykvarn, Skinnskatteberg, Sotenäs, Upplands Väsby, Vingåker, Ydre.)

För att säkerställa arbetet med film i skolan som en pedagogisk och kulturell aktivitet krävs att verksamheten synliggörs i en politiskt fastställd plan. Cirka 100 kommuner hade läsåret 2002–2003 fastställt politiska målsättningar för arbetet med film i skolan i till exempel den kommunala skolplanen, i ett kulturpolitiskt program eller i en mediepedagogisk plan.

Denna lokala struktur för filmarbete i skolan har varit av avgörande betydelse för det breda genomslaget och det positiva mottagandet av de filmsatsningar som under de senaste åren genomförts med särskilda anslag från regeringen: *Levande historia på film* (1998–1999); *Lilja 4-ever* (2003–2004); *Hip Hip Hora!* (2004–2005).

Levande historia på film 1998–1999

Under 1998 och 1999 samarbetade Regeringskansliet med Svenska Filminstitutet och Skolverket kring informationsprojektet "Levande historia" för att stödja

undervisningen om Förintelsen. Under 1998 och 1999 erbjöds skolorna möjlighet att hyra 14 biograffilmer på detta tema till subventionerat pris.

Erbjudandet om subventionerade filmvisningar på biograf omfattade följande titlar: *Den vita rosen, Diktatorn, God afton, herr Wallenberg, Gränslots, Mendel, Music Box, Natt och dimma, Rebellerna från S:t Petri, Schindler's List, Swing Kids, Tala! Det är så mörkt, Undergångens arkitektur, Ön i Fågelgatan.*

Regeringskansliet täckte kostnaden för filmhyra när dessa filmer visades vid slutna föreställningar för grundskolans årskurs 5–9 samt gymnasieskolan. Skolorna fick själva svara för biografhyra och kostnad för filmfrakt.

Under 1998 och 1999 genomfördes totalt 1.676 visningar. Den totala publiken vid dessa visningar uppgick till 239.021 besökare.

Till samtliga filmer har Svenska Filminstitutet producerat handledningsmaterial för lärare som samlats i en bok med titeln *Bilden av Förintelsen*, publicerad hösten 1998.

Satsningen på film inom "Levande historia" kompletterades hösten 1998 med ett paket med nio videofilmer, kallat *Levande historia på video*, som erbjöds samtliga skolområden med elever i årskurs 7–9 samt alla gymnasieskolor. I paketet ingick också ett häfte med handledningsmaterial för lärare.

En kvalitativ utvärdering av skolbiovisningarna inom ramen för projektet "Levande historia" har genomförts av Britta Amft i form av en magisteruppsats, *Levande historia på film – Erfarenheter från att använda biografilm i undervisningen*, framlagd vid Institutionen för kultur och medier vid Umeå universitet i maj 1999.

Britta Amft genomförde 46 djupintervjuer med elever, lärare och projektledare för skolbio i åtta av Sveriges kommuner (Gotland, Göteborg, Karlstad, Kiruna, Malmö, Stockholm, Umeå, Östersund). I rapporten konstaterades att den lokala projektledaren spelade en avgörande roll för att de lokala filmvisningarna överhuvudtaget skulle komma till stånd. Av intervjuerna framgick att förberedelsearbetet inför visningarna varit avgörande för filmernas mottagande.

Hip Hip Hora! 2004–2005

För att stödja utvecklingsarbetet kring jämställdhet i skolan har Utbildningsdepartementet gett Myndigheten för skolutveckling och Svenska Filminstitutet i uppdrag att under läsåret 2004–2005 erbjuda subventionerade biografvisningar av filmen *Hip Hip Hora!*. Erbjudandet riktar sig till grundskolans årskurs 6–9 och omfattar fri filmhyra samt kompensation för kostnader för filmfrakt och biografhyra upp till 1.000 kr per visning.

Erbjudandet har på kort tid blivit en stor framgång. Under hösten 2004 har mer än 100 kommuner tillsammans bokat över 400 skolbiovisningar.

Myndigheten för skolutveckling och Svenska Filminstitutet har i november 2004 överlämnat ett exemplar av filmen *Hip Hip Hora!* på dvd med institutionella rättigheter som gåva till AV-mediacentraler för att filmen ska finnas att tillgå för skolor som önskar arrangera visningar av filmen i klassrum och samlingsalar.

Regionala resurscentrum för film och video

Svenska Filminstitutet har i uppdrag att stimulera och utveckla regional filmkultur i hela landet. Det sker bland annat genom ett stöd till regionala resurscentrum för film och video. Detta stöd har fördelats sedan 1997. Det finns 19 resurscentrum som täcker samtliga län i Sverige. Verksamheten bedrivs inom tre huvudområden: stöd till produktion av kort- och dokumentärfilm, stöd till biografutveckling samt stöd till filmpedagogiskt arbete i skola och på fritid.

Regionala resurscentrum för film och video har blivit en allt viktigare del av länens regionala utvecklingsarbete. Flera regionala resurscentrum erhåller både kulturpolitiska och näringspolitiska medel från sina regioner.

Vid de resurscentrum som etablerats finns regionala film- och biografkonsulenter med uppgift att stödja utvecklingen av skolbio och övrigt arbete med film i skolan. De förmedlar kontakter mellan skolor, kommunala förvaltningar och biografägare. De anordnar regionala visningsdagar av aktuell film lämplig för skolbio och hjälper även till att organisera kompetensutveckling kring film och andra medier för lärare.

Svenska Filminstitutet inbjuder regelbundet samtliga anställda vid regionala resurscentrum för film och video till nationella nätverksträffar för att utbyta information och diskutera den regionala utvecklingen.

Att det i Sverige bedrivs kontinuerlig skolbioverksamhet i mer än hälften av landets kommuner samt att det finns en utvecklad verksamhet i form av regionala resurscentrum för film och video som täcker samtliga län, har varit viktiga förutsättningar för att på kort tid genomföra och samordna projektet med subventionerade visningar av *Lilja 4-ever*.

Lilja 4-ever på skolbio

Regeringens beslut att subventionera filmvisningar av *Lilja 4-ever* fattades den 17 juli 2003. Vissa skolor hade då redan sett filmen vid ordinarie öppna visningar under hösten 2002 samt vid slutna skolbiovisningar våren 2003.

Många kommuner och skolor genomförde våren 2003 visningar och arrangemang kring *Lilja 4-ever* för elever efter att själva ha bokat filmen via distributören Sonet Film. Enligt uppgifter från Sonet Film genomfördes våren 2003 sammanlagt 125 visningar av *Lilja 4-ever* i 49 kommuner.

När regeringens erbjudande om subventionerade filmvisningar presenterades för skolorna den 1 september 2003 hade cirka 17.000 elever i Sverige redan sett filmen vid slutna skolbiovisningar. (Uppskattningen bygger på att publiken vid varje skolbiovisning i genomsnitt beräknas till 140 personer.) Därtill kommer ett okänt antal skolor som valt att visa filmen på video eller dvd, samt de som sett filmen på den ordinarie biografrepertoaren.

De kommuner som genomfört stora arrangemang kring biografvisningar av *Lilja 4-ever* våren 2003, innan subventionen gavs, är Stockholm (18 visningar), Örebro (18 visningar), Malmö (11 visningar), Lund (8 visningar) och Umeå (7 visningar).

Under 2003 ingick *Lilja 4-ever* i temasatsningen "Filmer och samtal om makt och rättvisa", ett visningsarrangemang som sedan 1998 arrangerats av Folkets Bio och FilmCentrum tillsammans med Folkets Hus och Parker, ABF och LO-idédebatt på ett tjugotal orter över landet. Filmvisningarna, som är öppna för allmänheten, har följts av föreläsningar och diskussioner. Under 2003 genomfördes inom ramen för detta projekt visningar av *Lilja 4-ever* i 15 kommuner (Borlänge, Botkyrka, Gävle, Hudiksvall, Jönköping, Linköping, Malmö, Nacka, Norrköping, Ockelbo, Strömsund, Umeå, Västerås, Örebro, Östersund).

Erfarenheter från flera av de kommuner som genomfört visningar våren 2003 kom att bli betydelsefulla i Svenska Filminstitutets arbete med att ta fram fördjupningsmaterial kring *Lilja 4-ever*. Det handlade om betydelsen av elevers delaktighet och om vikten av att skapa former för förhandsvisningar och förberedelse i form av erfarenhetsutbyte för lärare.

I Stockholm såg 4.700 gymnasieelever *Lilja 4-ever* på skolbio våren 2003 via en satsning som genomfördes och bekostades av Mediecenter Stockholm, en del av Utvecklingsavdelningen inom Utbildningsförvaltningen i Stockholms stad. Från lärare framkom önskemål om möjlighet till fördjupade samtal för elever om de frågor som filmen väcker. Mediecenter Stockholm, Rädda Barnen och Svenska Filminstitutet arrangerade därför en elevkonferens på Filmhuset i Stockholm den 23 april 2003. Konferensen hade temat "Vad har mitt liv med Lilja att göra?" och leddes av Rädda Barnens ungdomsgrupp i Stockholm. Hösten 2003 följde Stockholms stad upp arbetet med *Lilja 4-ever* med filmvisningar under ett tema kallat "Sexualitet – identitet och förtryck". Den 12 september 2003 arrangerades förhandsvisningar för elever och lärare av filmerna *Anklagad*, *Boys Don't Cry* och *Du ska nog se att det går över* som under hösten erbjöds som skolbio. Denna satsning avrundades med ytterligare en elevkonferens den 26 november 2003.

Subventionerade filmvisningar

Regeringens beslut om subventionerade biografvisningar av *Lilja 4-ever* innebar att Svenska Filminstitutet kunde subventionera filmhyran om 1.200 kronor då filmen visades i ett pedagogiskt syfte för gymnasieskolan. Den lokala arrangören har själv svarat för biografhyra och kostnad för filmfrakt. Erbjudandet gällde under tre terminer, från och med höstterminen 2003 till och med december 2004. Erbjudandet omfattade också Försvarmakten.

Erbjudandet om subventionerade filmvisningar av *Lilja 4-ever* genomfördes i samarbete med Memphis Film och Sonet Film. Svenska Filminstitutet tog över 15 kopior av filmen från Sonet Film och svarade för bokning och statistikuppföljning kring de visningar som genomfördes med dessa kopior.

Subventionerade skolbiovisningar av *Lilja 4-ever* har under 2003 och 2004 genomförts i 89 av de 274 kommuner som bedrivit gymnasieutbildningar. Totalt har 233 visningar arrangerats för en sammanlagd publik om 36.169 besökare.

Erbjudandet om subventionerade visningar av *Lilja 4-ever* har inspirerat kommuner som vanligtvis inte bedriver skolbio att arrangera filmvisningar och även motiverat kommuner som vanligtvis inte erbjuder filmvisningar för gymnasieskolan att utvidga målgruppen för skolbiovisningarna.

Bland de 89 kommuner som genomfört subventionerade visningar av *Lilja 4-ever* finns 21 kommuner som läsåret 2002–2003 inte bedrivit någon skolbioverksamhet, men som tackat ja till detta speciella erbjudande (Båstad, Eda, Finspång, Forshaga, Hudiksvall, Kalmar, Lidingö, Luleå, Malå, Mjölby, Munkfors, Pajala, Simrishamn, Storuman, Sunne, Töreboda, Vaggeryd, Vårgårda, Vänersborg, Ånge, Ödeshög).

Bland de 89 kommuner som genomfört visningar av filmen finns 24 kommuner som bedrivit skolbioverksamhet för grundskolan, men som under läsåret 2002–2003 inte organiserat visningar för gymnasieskolan. Erbjudandet kring *Lilja 4-ever* har föranlett dessa 24 kommuner att också göra visningar för gymnasieskolan (Emmaboda, Gävle, Halmstad, Haninge, Hultsfred, Härjedalen, Katrineholm, Kiruna, Kramfors, Laholm, Mölndal, Norrtälje, Norsjö, Orust, Oskarshamn, Sävsjö, Södertälje, Timrå, Tomelilla, Varberg, Värnamo, Ystad, Älvdalen, Österåker).

De subventionerade visningar av *Lilja 4-ever* har bidragit till att utvidga Svenska Filminstitutets kontaktnät med filmintresserade lärare i Sveriges kommuner och medverkat till att initiera en dialog om skolbions möjligheter med nya grupper.

Mot bakgrund av att det läsåret 2002–2003 endast var 73 kommuner som bedrev skolbio för gymnasieskolan har *Lilja 4-ever* nått ett brett kommunalt genomslag eftersom subventionerade visningar under 2003 och 2004 genomförts för elever i gymnasieskolan i 89 kommuner. Visningar har alltså skett i ett stort antal kommuner, men det är endast ett begränsat antal av Sveriges gymnasieelever som tagit del av visningarna.

Inspirationsdagar

För att ge elever och skolpersonal uppslag till samtal och aktiviteter kring *Lilja 4-ever* har Rädda Barnen och Svenska Filminstitutet under 2003 och 2004 arrangerat inspirationsdagar på sju platser i landet. Inspirationsdagarna har lockat en sammanlagd publik på 1.790 personer.

Den inspirationsdag som arrangerades tillsammans med Stockholms stad redan våren 2003 redovisas här som en av dessa dagar. Arrangemanget i Västerås var en uppföljning av läsårets visningar av *Lilja 4-ever* och ingick i "Filmer och samtal om makt och rättvisa" som anordnades av en rad lokala och regionala aktörer.

2003-04-23	Stockholm	160 besökare
2004-02-05	Göteborg	700 besökare
2004-02-05	Skellefteå	125 besökare
2004-02-11	Kalmar	250 besökare
2004-03-25	Malmö	80 besökare
2004-03-30	Västerås	75 besökare
2004-10-11	Kungsbacka	400 besökare

Dessa inspirationsdagar har arrangerats i nära samverkan med regionala resurscentrum för film och video och ofta i samarbete med kommunernas kulturförvaltningar eller utbildningsförvaltningar. I flera fall har kontakter knutits med lokala och regionala aktörer, som till exempel Brottsförebyggande rådet, Brottsofferjouren, Folkets Hus, Manliga nätverket, Svenska kyrkan eller olika kvinnoorganisationer.

Inbjudna deltagare har varit lärare och skolpersonal från kringliggande kommuner. De flesta idédagar har varit utformade så att också elevrepresentanter från olika skolor bjudits in. Tanken har varit att genom föredrag och diskussioner med inbjudna föreläsare fördjupa de frågor som filmen berör och inspirera till vidare arbete med filmen på den egna skolan eller i den egna kommunen.

Utöver nämnda inspirationsdagar arrangerade Rädda Barnen Åland, Ålands Feministakademi och Nordiska Institutet i Mariehamn inspirationsdagar i Mariehamn på Åland för 176 elever den 26–27 oktober 2004.

Visningar för värnpliktiga

Erbjudandet om subventionerade visningar av *Lilja 4-ever* riktades, förutom till gymnasieskolan, även till värnpliktiga. Intresset från Försvarmakten för att arrangera visningar har dock varit svalt. Det tycks som om Försvarmakten haft svårt att lyfta in filmvisningar och diskussioner kring *Lilja 4-ever* i den ordinarie utbildningen.

Trots utskick och uppvaktningar genomförde Försvarmakten enbart en visning. Det var Försvarmaktens utbildningsorganisation för svenskar i utlandstjänst, SWEDINT, som hösten 2003 arrangerade en visning i Östersund. Statistik från denna visning har räknats samman med statistik från visningar för gymnasieskolan.

Svenska Filminstitutet har inte tidigare haft värnpliktiga som målgrupp i arbetet med att stimulera verksamhet med filmvisningar och efterföljande diskussioner. Svenska Filminstitutet har därför under 2004 fört diskussion med regementet I19 i Boden om att på försök arrangera filmvisningar och föreläsningar i Boden, men regementet avböjde då det inte fanns utrymme inom ramen för utbildningen. Försvarsdepartementet tog därefter över frågan för att skapa bättre förankring kring ett eventuellt arrangemang.

Boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?*

Som en del av projektet med subventionerade filmvisningar av *Lilja 4-ever* ingick att ta fram en skrift som problematiserar frågor kring människohandel och prostitution och som kunde fungera som stimulans för skolans arbete med attitydförändring. Skriften skulle fördjupa kunskaperna kring bakomliggande samhällliga strukturer och belysa diskussionen om könsroller, mediernas inflytande och sexualiseringen av det offentliga rummet.

I ett redaktionellt samarbete med Rädda Barnen publicerade Svenska Filminstitutet en 184-sidig bok, kallad *Vad har mitt liv med Lilja att göra?*. I arbetet med boken var en viktig utgångspunkt de frågeställningar som ungdomar själva väckt när de samtalat om filmen. Boken är en antologi inspirerad av filmen *Lilja 4-ever* och innehåller ett urval av texter och bilder som fördjupar de teman som filmen berör. Forskare, journalister och ungdomar skriver om prostitution, människohandel, sexualitetens villkor, jämställdhet och bilden av kvinnor och män i medierna. Tanken med boken är att inspirera till vidare engagemang och kunskapssökande, både i och utanför skolan. Förhoppningen är att den som läser ska finna ett eget och rikare svar på frågan som är bokens titel: Vad har mitt liv med Lilja att göra?

Arbetet med boken inleddes hösten 2003. Boken utkom i mars 2004 och skickades då i ett exemplar till samtliga Sveriges gymnasieskolor, projektledare för skolbio och alla som arrangerat visningar av filmen. Boken skickades också till samtliga prenumeranter på den filmpedagogiska tidskriften Zoom, därav ett stort antal folkbibliotek och skolbibliotek. Boken har delats ut till deltagare vid de inspirationsträffar som arrangerats kring filmen och till Rädda Barnens ungdomsgrupper. Alla regementen har erhållit ett exemplar av boken.

Samtliga deltagare som våren 2004 gick kursen "Värdegrund, jämställdhet och genusvetenskap" vid Göteborgs universitet och Umeå universitet har gratis erbjudits var sitt exemplar av boken. Inför hösten 2004 skickades böcker till utbildningsansvariga i Umeå och Göteborg för att delas ut till studenterna.

Boken har delats ut till ungdomar och vuxna som under 2004 deltagit vid olika konferenser kring sexhandel eller jämställdhetsfrågor.

Boken har distribuerats till myndigheter och institutioner i våra nordiska grannländer. En sammanfattning av bokens innehåll på engelska har, tillsammans med boken, skickats till institutioner och allmänt intresserade i länder utanför Norden och delats ut på olika internationella konferenser.

Boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* trycktes i 15.000 exemplar och har under 2004 distribuerats i 13.000 exemplar.

Informationsinsatser och nätverksarbete

Ett brev med information om erbjudandet skickades ut till samtliga gymnasieskolor och utbildningsförvaltningar den 1 september 2003. Därefter har Svenska Filminstitutet fört en kontinuerlig dialog med många av de skolor och kommuner som tagit del av erbjudandet. Dessa kontakter har varit en viktig del av projektet.

En särskild sida på Svenska Filminstitutets hemsida, www.sfi.se/lilja, har fungerat som en plattform i arbetet. På hemsidan har erbjudandet om subventionerade filmvisningar presenterats. Diskussionsunderlag för lärare har erbjudits i form av en så kallad filmhandledning. Under rubriken "Så här gjorde vi" har skolor och kommuner kunnat dela med sig med sina erfarenheter från arbetet med *Lilja 4-ever*. Exempel från Gävle, Stockholm, Strömsund, Säffle och Uppsala publicerades på hemsidan och har kommit att bli viktiga erfarenheter för andra. När boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* färdigställts publicerades bokens samtliga kapitel på hemsidan i pdf-format och fanns på så sätt fritt att tillgå.

En betydelsefull del i Svenska Filminstitutets informationsinsatser kring filmen och boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* har varit att etablera och utveckla kontakter med olika nätverk som arbetar med frågor kring människohandel, prostitution, jämställdhet och genusfrågor. Bland annat har kontakten med lärare och skolpersonal som utbildas till resurspersoner i jämställdhet och genuskunskap, och som deltar i kursen "Värdegrund, jämställdhet och genusvetenskap" vid Göteborgs universitet och Umeå universitet, varit värdefull.

För att inspirera till ytterligare verksamhet med genusfrågor utifrån film har Svenska Filminstitutet tagit fram en förteckning med tips på ytterligare filmer att se och arbeta med som funnits tillgänglig på hemsidan och som delats ut i vid inspirationsdagar och konferenser.

Den elevkonferens kring *Lilja 4-ever* som arrangerades av Stockholms stad den 23 april 2003 dokumenterades av elever från Hässelby Gymnasium i form av en videofilm med titeln *Vad har mitt liv med Lilja att göra?*. Videofilmen har inom ramen för detta projekt gjorts tillgänglig för andra kommuner och skolor i Sverige.

Rädda Barnen har varit en viktig samarbetspart för Svenska Filminstitutet i satsningen på skolbiovisningar av *Lilja 4-ever*, inte minst kring boken "Vad har mitt liv med Lilja att göra?" och programmen för olika inspirationsdagar.

Rädda Barnen har bidragit med expertkunskap, öppnat möjligheter för samverkan med lokala och regionala nätverk och aktivt verkat för att skapa delaktighet hos ungdomar kring arbetet med filmen. Genom tjejgruppsprojektet Ellen och Rädda Barnens ungdomsförbund har Rädda Barnen visat på olika vägar för ungdomar i Sverige att själva engagera sig i jämställdhetsfrågor.

Erfarenheter från kommuner och skolor

Erbjudandet om subventionerade visningar av filmen *Lilja 4-ever* har följts upp genom kontakter med i första hand projektledare för skolbioverksamhet i Sveriges kommuner. Dialog har också förts med lärare, elever, förvaltningspersonal och regionala film- och biografkonsulenter.

Följande sammanställning bygger på underlag som samlats in via telefonsamtal och e-post samt via utvärderingar och rapporter som kommuner och skolor själva sammanställt. Kommuner som gjort större utvärderingar på egen hand är till exempel Finspång, Gävle, Kungsbacka, Skövde och Västerås.

Ett antal telefonintervjuer med projektledare och lärare genomfördes av Anders Andersen, praktikant på Svenska Filminstitutet hösten 2004. Ett e-postutskick med frågor till kontaktpersoner gjordes i oktober 2004.

De intervjuade personerna har uppmanats att dela med sig av skriftligt material från lärare och elever samt att besvara följande frågor:

- Hur har ni arbetat med *Lilja 4-ever*? Hur såg upplägget ut? Vilka positiva erfarenheter finns? Negativa erfarenheter?
- Vilket stöd har ni haft? Har ni samarbetat med Rädda Barnen eller annan organisation? Föreläsare? Vilket material har ni använt er av?
- Vilka synpunkter finns på Svenska Filminstitutets material (hemsidan www.sfi.se/lilja, filmhandledningen, boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?*)? Hur har boken använts?

Sammanställningen bygger på uppgifter från 50 kommuner. De citat som förekommer i texten är hämtade från e-post eller från telefonintervjuer med projektledare och lärare.

Mottagandet av erbjudandet

Intervjuerna visar att det ofta varit lärare i svenska eller samhällskunskap som haft en ledande roll i arbetet kring filmvisningarna på de olika skolorna. På många skolor har filmvisningarna ingått i en större satsning på jämställdhet och genus. Ofta har arbetet med filmen varit en del av temadagar eller temaveckor.

Många skolor har tagit hjälp av resurser utifrån, till exempel en filmpedagog eller någon sakkunnig. En synpunkt som kommit fram är att det kan vara betydelsefullt att ha någon utomstående vuxen närvarande, någon som inte bedömer det eleverna säger: "En lärare är ju oftast för en elev någon som ska ge ett betyg."

Filmen har engagerat eleverna. Så gott som samtliga svar tyder på att arbetet med *Lilja 4-ever* upplevts som lyckat. I Höganäs är till exempel en erfarenhet att "problemet kom i fokus och att alla hade en gemensam referensram, som ofta återkommer i samtalsdiskussioner när vi diskuterar olika samhällsproblem". Det fåtal elever som varit negativt inställda till filmen tycks till största delen ha varit killar, som tyckt att filmen varit "dålig". I något enstaka fall har elever burit sig illa åt under filmvisningen och "skrikit och tjoat" under vissa känsliga scener vilket andra elever och lärare tagit illa vid sig av.

Lärare har generellt varit positiva till visningarna, men på vissa håll har skolpersonal varit emot att visa filmen. Några har uttryckt att lärare i mer praktiska ämnen varit mer negativa än övrig skolpersonal. En ellärare tyckte till exempel att diskussioner kring *Lilja 4-ever* kunde ske på fritiden – "på mina lektioner ska vi prata om ellära" – vilket troligtvis berott på att läraren saknat nödvändiga förkunskaper för att föra diskussioner med eleverna kring filmen.

Några enstaka lärare har hävdats att *Lilja 4-ever* är för svår för vissa elever: "Antingen är de för nära sådan här problematik eller också har de det så struligt kring sig att det blir för jobbigt att arbeta och bearbeta sådana här frågor." En del elever tyckte mycket om filmen men hade svårt att diskutera den. "Det är lätt för oss vuxna med ordnade liv att se sådana här frågor ur vårt 'välordnade' perspektiv och där tror jag att vi kränker ungdomarna om vi inte är lyhörda."

Ibland har det varit svårt att bryta upp skolans schema och få till filmvisningar och tid att förbereda eller efterarbeta filmen. I Finspång berättar projektledaren att "vi fick tigga till oss bananer för att kunna förskjuta lunchen".

Det har varit mycket betydelsefullt att filmvisningarna varit subventionerade: "Tycker det är bra att ni ger oss sådana här möjligheter. Vi kommer sällan ut eftersom så mycket kostar och jag hävdar att skolan skall vara kostnadsfri eftersom vi annars utestänger elever."

Skolornas arbete med *Lilja 4-ever*

För att ge en bild av hur arbetet med *Lilja 4-ever* sett ut i några kommuner och skolor följer här korta beskrivningar av hur filmen mottagits och hur filmens frågor kopplats till undervisningen i skolan i 19 kommuner.

Lärare och elever från **Ale** kommun deltog i den inspirationsdag som arrangerades i Göteborg. De elevrepresentanter som varit på inspirationsdagen fick planera temaaktiviteter för andra elever kring filmens ämne. Som utgångspunkt hade eleverna Rädda Barnens material och boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?*. Några elever valde att genomföra en diskussion på en högstadieskola. Andra arbetade fram frågeställningar och höll en lektion. "Bägge tillfällena var uppskattade och diskussionen här på gymnasiet blev både laddad och innehållsrik. Den fortsatte utanför också." Lärarna i Ale menar att filmen fungerar bra för att få igång en diskussion och ger eleverna en insikt i ett annat liv än deras eget.

I **Botkyrka** arbetade lärare och elever i årskurs 1 med "Tema Jämställdhet" under två veckor. Alla elever i årskurs 1 såg *Lilja 4-ever*. Visningen följdes av diskussion, analys och skrivuppgifter: "Det gav många positiva erfarenheter eftersom vi fick tillfälle att ventilerare vår syn på människovärde, sexualitet, politik, kvinnans ställning med mera." Lärare i Botkyrka har själva utarbetat en lärarhandledning med inspiration från *Jåmos handbok mot könsmobbing i skolan*.

I **Finspång**, där ABF arrangerade skolbiovisningar av *Lilja 4-ever*, var lärarna på en gymnasieskola "svårflirtade, trodde att filmen skulle vara för stark, kändes misstänksamma mot idédebatt, tyckte att vi var inne på deras revir och petade".

Men efter ett antal möten kunde ändå planeringen av filmvisningen dra igång. Lärarna förberedde eleverna inför filmvisningen och efter filmen fick elever reflektera och skriva frågor till en debattpanel med "experter". Efter debatten samlades elever i sina klasser för diskussioner. På kvällen såg ett femtiotal föräldrar filmen och fick möta debattpanelen. "Det hela fungerade kanonbra och vi fick mycket beröm och lärarna hade en mycket positiv syn på arrangemanget."

I **Håbo** kommun ingick visningen av filmen i en temadag om människohandel och våld mot kvinnor. Eleverna delades in i grupper för att uttrycka sig i bild utifrån filmen. Det hela genomfördes som en tävling, där den som gjorde bra ifrån sig vann ett pris. Många elever och lärare tyckte att filmen var otäck, men att den belyste viktiga frågor. En del lärare tyckte att den var för hemsk för att visa för eleverna, "lite väl magstark". I samband med visningen samarbetade skolan med Rädda Barnen. Fem ungdomar från Rädda Barnen deltog som gästföreläsare, liksom en filmpedagog.

På Yrkestekniskt centrum i **Järfälla** förhandsvisades *Lilja 4-ever* för skolans personal. Visningen följdes upp med att filmpedagogen Eva Westergren gav uppslag kring hur eleverna kunde arbeta med filmen. Filmen visades sedan för samtliga elever på skolan. Eleverna fick reflektera kring filmen och förbereda frågor till tre personer som föreläste i skolans aula dagen därpå: Ola Florin, Rädda Barnen, Vidar Vetterfalk, Manliga nätverket och Eva Westergren, FilmCentrum. Efter mötet i aulan samlades eleverna klassvis för fortsatta diskussioner.

I **Katrineholm** ingick filmvisningar av *Lilja 4-ever* och *Hip Hip Hora!* i projektet "Skola, media, genus". Projektet riktades till grundskolans senare år samt till gymnasieskolan och inleddes med förhandsvisningar för pedagoger, politiker, skolledare och ungdomar med olika typer av förtroendeuppdrag på skolorna. Visningarna leddes av filmpedagogen Susanne Kocsis. De pedagoger och elever som tagit del av förhandsvisningar ansvarade sedan för det fortsatta arbetet på skolorna. Under arbetet fanns vandringsutställningen *Fittstim*, som innehåller texter, bilder, citat, faktamaterial och pedagogisk handledning, tillgänglig en vecka på varje skola. Satsningen avrundades med att några elevrepresentanter mötte kommunens politiker och fick möjlighet att ställa frågor och delge sina erfarenheter från arbetet.

På Ådalsskolan i **Kramfors** ingick filmvisningen i kursmomentet "Utveckling och internationellt stöd". Lärarna var positiva till visningen av filmen och en drivande lärare försökte få till en studiedag med diskussion och filmanalys, men det sprack då skolledningen var negativ. Eleverna var positiva till att gå på bio på skoltid, men inte särskilt villiga att diskutera. Lärarna tog del av boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?*, men den användes inte till något konstruktivt på grund av uteblivna diskussioner.

I **Kristianstad** ville en grupp elever på gymnasiet göra en egen jämställdhetsfestival. De kontaktade Film i Skåne, regionalt resurscentrum för film och video, för att få uppslag. Under jämställdhetsfestivalen visades flera filmer, men tyngdpunkten låg på *Lilja 4-ever*. Mycket tid lades på förarbete kring filmen. Ingen skulle komma oförberedd till visningen. Filmen förhandsvisades för lärare och fanns också att tillgå på video med institutionella rättigheter. Visningar för gymnasieelever genomfördes endast i de fall där lärare visat intresse av att arbeta med filmen.

I **Motala** visades filmen i samband med en internationell temavecka. Filmhandledningen och texter från Svenska Filminstitutets hemsida delades ut till lärarna, som också förbereddes via en föreläsning av Renee Frangeur från Linköpings universitet. Filmvisningen följdes upp med samtal klassvis. "Filmen berörde eleverna och engagerar." Diskussionen kom att handla mycket om mäns och kvinnors villkor i olika länder och samhällen, till exempel i Thailand och i Norrland. "Många uttryckte ilska och äckel över männen i filmen." Några elever fick dispens från att se filmen eftersom de själva hade erfarenheter av sexuella övergrepp. Eleverna i årskurs 1 fick även se teaterföreställningen *Den vackra prinsessan* av Teatermaskinen.

I **Munkfors** visades *Lilja 4-ever* för en grupp killar som gick el- och industriprogrammen. Killarna fick skriva två känslor från filmen på gula post-it-lappar. Lapparna samlades in, grupperades och diskuterades. Killarna hade svårt att diskutera filmen och ville inte alls vara med i någon moraldiskussion. "Några kände sig nog lite kränkta av filmens budskap." Det upplevdes som positivt att eleverna fick möjlighet att tala om dessa frågor, även om det var svårt att som ensam kvinnlig lärare leda diskussionen i en grupp med bara killar: "Jag blev mörkrädd."

På Rodengymnasiet i **Norrtälje** visades filmerna på internationella kvinnodagen. Skolan arbetade ett helt år med temat "Kvinnofrid", där visningen av *Lilja 4-ever* ingick. I samband med visningen samarbetade skolan med Alla kvinnors hus och en teatergrupp.

På IT-gymnasiet i **Skövde** ingick visningen av *Lilja 4-ever* i en temadag under rubriken "Globalisering". Efter filmen deltog eleverna i värderingsövningar och diskussioner. Eleverna fick i grupp diskutera frågeställningar som sammanställts utifrån Svenska Filminstitutets filmhandledning. Klasserna gjorde värderingsövningar där eleverna fick ta ställning till olika påståenden och motivera sina val.

På Kavelbrogymnasiet i **Skövde** visades filmerna för samtliga årskurser och program hösten 2003. Personalen förhandstittade på filmerna tillsammans med representanter för skolläroverket och elevhälsan. "Tack vare bra förberedelsematerial och att lärarna såg filmerna innan blev resultatet över förväntan." Mer negativt var att vissa elever inte orkade se filmerna och att det var jobbigt att bearbeta dem. "Kräver otrolig social, emotionell kompetens hos ansvarig lärare att följa upp detta ämne." Under hösten 2004 var en ny visningsomgång inplanerad, men den avbokades två veckor innan eftersom filmerna bedömdes vara för svår. En lärare kommenterar detta: "Det finns lärare som har otroligt svårt att se denna film och som inte klarar av det och därför inte heller kan följa upp den." Andra lärare skriver att det är för tidigt att visa filmerna för gymnasieskolans årskurs 1 och att det är viktigt att eleverna har "en viss själslig mognad".

I **Sundsvall** arrangerades studiedagar om film och media, kallade "Kille och tjej – genusperspektivet i filmens värld". Första dagen talade filmpedagogen Eva Westergren, FilmCentrum, om hur könsroller och normer skildras på film och visade klipp från aktuella skolbiofilmer som *Whale Rider*, *Tur & Retur* och *Capricciosa*. Andra dagen ägnades helt åt diskussioner kring *Lilja 4-ever*.

I **Söderköping** arrangerades en temadag om människohandel. Dagen arrangerades av elever inom ramen för en kurs i projektarbete. Filmerna visades för samtliga elever i årskurs 2. En jurist höll en föreläsning som dessvärre inte upplevdes som så lyckad. Eleverna hade själva utarbetat frågeställningar som diskuterades klassvis.

På **Tjörn** inleddes arbetet med *Lilja 4-ever* med en studiedag då lärare och personal såg filmen och började planera inför ett temaarbete. Rädda Barnen på Tjörn kontaktades och kunde bidra med material och förslag på föreläsare. "Filmen uppskattades av eleverna och diskussionerna efter filmen var givande."

På Lundellska skolan i **Uppsala** arbetade eleverna i årskurs 1 på S-programmet med värdegrundsfrågor. Arbetet med *Lilja 4-ever* har framför allt berört ämnena svenska och samhällskunskap, men även idrott, företagsekonomi, drama och matematik har involverats. Eleverna arbetade med individuellt loggboksskrivande och i par med olika diskussionsfrågor. Eleverna diskuterade bland annat Lukas Moodyssons syn på kapitalismen som det system som skapar människohandel och om hur prostitution och pornografi är delar av ett större sammanhang, där kvinnor och män har olika rättigheter och makt över sina liv. "Eleverna har påverkats starkt av vårt arbete under året med rättvisa, solidaritet och frihet. Framgången beror på ett långt och stegvis upplagt arbete med frågorna, där elevernas reaktioner i klassrumssamtal och text styrte inriktningen för det vidare arbetet med den stora gåtan om att vara människa bland människor."

I **Vårgårda** visades *Lilja 4-ever* i samband med en temadag om kärlek, känslor och relationer. Efter filmen genomfördes diskussioner i grupper om 20 elever i varje. Socionomen Per Blanck och företrädare för RFSU föreläste om sex och samlevnad. "Filmen väckte mycket starka känslor hos eleverna och de fick ta del av en värld som många nog inte inser existerar." Vid filmvisningen fanns beredskap i form av lärare, kurator och sjuksköterska som närvarade. "Eleverna uppskattade verkligen filmen och var tydligt omskakade. De flesta hade svårt att sätta ord på sina känslor, men genom samtal i mindre grupper kom en del funderingar fram." Slutsatserna är att arbetssättet möjliggör undervisning som är angelägen för eleverna och att filmen "fungerar som ett utmärkt arbetsmaterial i undervisningen".

I **Västerås** visades *Lilja 4-ever* i samband med en skolbiodag på temat "Filmer och samtal om makt och rättvisa". EU-parlamentariker Marianne Eriksson, riksdagsledamot Margareta Israelsson samt representanter från tjejour och brottsofferjour följde upp visningen med samtal, föredrag och kvällsdebatt. Vid detta tillfälle var målgruppen i första hand lärare. Därefter genomfördes filmvisningar för elever, med efterföljande workshops i direkt anslutning till

visningarna. Som en fortsättning på arbetet med filmens frågor har ProAros Ung Kultur i Västerås bedrivit ett omfattande arbete med jämställdhet där det ingått dansföreställningar, forumteater, konstverkstäder, utställningar, en tjejfestival och filmvisningar. Bland annat har filmen *Hip Hip Hora!* visats. Läsårets visningar följdes upp med ett regionalt arrangemang i form av en konferens då 75 gymnasister presenterade synpunkter och förslag på vad man kan göra åt människohandel, prostitution och taskiga attityder mot tjejer och killar.

I **Österåker** sammanställde den skolbioansvarige på en skola ett häfte till lärarna som innehöll material från Svenska Filminstitutets hemsida samt en artikel från Dagens Nyheter om filmen. Lärarna arbetade efter filmvisningen självständigt med sina klasser. "Flertalet elever var mycket gripna och tyckte filmen var obehaglig men bra." En lärare diskuterade exempelvis kring frågor om sociala och ekonomiska klyftor i världen idag, relationer mellan tjejer och killar, kvinnor och män, mediedebatten om prostitution och våldtäkt samt om synen på sex och jämställdhet och hur denna påverkas av medierna. De kom in på frågor om hur det ser ut på den egna skolan, hur killar och tjejer blir bemötta och om språkbruket säger något om hur man uppfattar, värderar eller ser på varandra som människor. De diskuterade också vad som krävs för att skapa ett samhälle där människor respekterar varandra. Många tjejer såg på sig själva på ett annat sätt efter filmen och upptäckte att även de var utnyttjade av killar som exempelvis tilltalade dem nedlåtande med könsord. "En del killar försökte försvara sig på det klassiska sättet genom att påstå att det 'bara var på skoj'. Då fick vi också anledning att diskutera vem som avgör vad som är på skoj – den som kallar någon för hora eller den som påstås vara det."

Synpunkter på Svenska Filminstitutets material

De flesta intervjuade har upplevt Svenska Filminstitutets material som bra och användbart. Någon har tyckt att videofilmen *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* varit onödig och intetsägande eftersom eleverna hade egna synpunkter, medan andra tyckt att den varit bra, gett uppslag till diskussioner och inspirerat till att göra egna temadagar byggda på elevernas delaktighet och medverkan.

Svenska Filminstitutets filmhandledning har använts för att förbereda eleverna och för att bearbeta filmen efter visningen. De som utgått från filmhandledningen är ofta mycket positiva till den.

Boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* distribuerades i mars 2004, då många redan gjort visningar av *Lilja 4-ever* och arbetat med filmen. Boken har därför på många skolor inte haft en central roll i anslutning till filmvisningarna men blivit en bok som många läst och efterfrågat i efterhand. Eftersom boken finns att tillgå på alla gymnasieskolor och bibliotek är dess livslängd betydligt längre än en "Liljadag" eller temavecka. Boken finns kvar efter att projektet med de subventionerade visningarna avslutats som ett stöd och en resurs för alla dem som fortsättningsvis vill arbeta med filmen och de frågor den väcker. Några röster om boken:

"Boken har varit flitigt utlånad till både elever och lärare."

"Synnerligen intressant och läsvärd." "Boken innehåller bra artiklar och uppslag till diskussioner om porr, sex och sexhandel." "Mycket positiva omdömen från lärarna och eleverna. Bra material".

Så gott som samtliga som arbetat med *Lilja 4-ever* och som deltagit i utvärderingen har använt sig av Svenska Filminstitutets material. I övrigt nämns också material från Rädda Barnen och ECPAT, till exempel boken *Vad är barnsexhandel?*, skriften *Kvinnojourskunskap* från ROKS, tidningsartiklar från Dagens Nyheter och Aftonbladet samt boken *Vår förbannade rätt* av Maja Frankell.

Flera personer tycker att exemplen på hur man arbetat på olika skolor, som publicerats på Svenska Filminstitutets hemsida, varit inspirerande. Några lärare efterlyser fler erfarenheter från andra lärare och ytterligare projektbeskrivningar på Svenska Filminstitutets hemsida.

För Svenska Filminstitutet har det varit ett problem att få lärare och elever att dela med sig av sina erfarenheter på den hemsida som ordningsställts för ändamålet. Trots att kommuner och skolor som bokat visningar av filmen vid ett flertal tillfällen uppmanats att dela med sig av redovisningar och utvärderingar har det varit svårt att få in material. Lärarnas förklaring har oftast varit att de saknat tid. Att så få lärare upplever att de har tid att beskriva och reflektera över sitt och elevernas

arbete är bekymmersamt, både för dem själva och för deras elever, men också för andra som är intresserade av att följa ett skolutvecklingsarbete.

Slutsatser

Erfarenheter från lärare och elever visar att *Lilja 4-ever* fungerat väl som ingång till samtal och arbete kring de frågor som filmen väcker. De flesta projektledare och lärare ger en positiv bild av arbetet med filmen.

Även om lärare oftast varit positiva till filmvisningen har det ibland varit besvärligt att ta sig an filmen. Det har på några håll funnits motstånd hos skolpersonal att visa filmen, osäkerhet kring att diskutera de svåra teman som filmen berör och problem att bryta skolans schemastyrda undervisning för att på ett ämnesövergripande sätt ta sig an filmens frågor. Men på de flesta skolor har temaarbeten över ämnesgränserna varit ett lyckosamt sätt för att fördjupa arbetet med filmen.

I skolornas arbete med filmen har ofta externt stöd spelat en viktig roll. De skolor och kommuner som tagit hjälp av utomstående personer med kunskap om filmens frågor eller med erfarenhet av filmpedagogik har inte upplevt arbetet med filmen som lika svårt som de som valt att göra allt själva.

De sju inspirationsdagar som Svenska Filminstitutet och Rädda Barnen genomfört tillsammans med regionala samarbetspartners har varit viktiga för att ge kommuner och skolor möjlighet att få möta externa resurspersoner eller organisationer som sedan kunnat anlitas i det lokala arbetet.

Många kommuner beskriver att eleverna tidigt tagit aktiv del i förberedelsearbete och genomförande av filmvisningar och diskussioner. En ambition med de regionala inspirationsdagar som genomförts har varit att i så hög grad som möjligt inbjuda både lärare och elevrepresentanter att ta del i förberedelse och genomförande av aktiviteter runt filmsatsningen. Det är tydligt att denna ambition också kommit att prägla det lokala arbetet i kommuner och skolor.

De flesta elever har blivit engagerade av filmen och tyckt att den berört ett viktigt ämne. Men en del elever har också upplevt arbetet med *Lilja 4-ever* som en slags

vaccination och reagerat på att de inte är problemet och inte heller borde vara målgruppen. De har undrat varför filmen inte visas för affärsmän, som är den grupp som ofta köper sex.

Att filmvisningarna varit subventionerade har haft betydelse för att de skulle äga rum. När subventionen började gälla hade emellertid många kommuner och skolor redan arrangerat visningar av *Lilja 4-ever*. Om beslutet om subventionerade filmvisningar fattats tidigare hade satsningen alltså med all sannolikt kunnat få ett större genomslag. Nu fick de mest drivna och engagerade kommunerna och skolorna betala för sina filmvisningar, medan de som inte var lika tidigt ute fick filmen gratis. För att en satsning av det här slaget ska få maximal effekt bör den ske i direkt anslutning till att filmen blir tillgänglig för slutna skolbiovisningar.

Efter att ha arbetat med *Lilja 4-ever* har flera kommuner gjort fortsatta satsningar med andra filmer som berör frågor om sexualitet, genus och jämställdhet. Exempel på kommuner som låtit *Lilja 4-ever* ingå i långsiktiga projekt är Katrineholm, Nacka, Stockholm och Västerås. Den satsning på subventionerade visningar av filmen *Hip Hip Hora!*, som initierats av Utbildningsdepartementet och som genomförs av Myndigheten för skolutveckling och Svenska Filminstitutet under läsåret 2004–2005, har bidragit till att hålla debatten om jämställdhet och film aktuell.

Kommande studie från Tema Barn

Utbildningsvetenskapliga kommittén inom Vetenskapsrådet har den 24-25 oktober 2002 fördelat 2,8 miljoner kronor till Tema Barn vid Linköpings universitet för ett treårigt forskningsprojekt kring film i skolan. Forskningsprojektet, som inleddes våren 2003 och pågår till och med 2005, har namnet "Från fostran till reflektion – lärares och elevers användning av skolfilm och skolbio".

Forskarna Katarina Eriksson, Anne-Li Lindgren och Anna Sparrman har valt att fokusera på ungdomars samtal om film i klassrummet. Deras studie utgår från observationer i tio klasser i tre Svenska kommuner där de tagit del av filmsamtal med elever i grundskolans årskurs 8 och 9 samt gymnasieskolans årskurs 1–3. De filmer som fram till och med 2004 använts vid de elevsamtal som ligger till grund

för studien är den brittiska filmen *Om en pojke* samt de båda svenska filmerna *Ondskan* och *Lilja 4-ever*.

Forskningsresultaten kommer under de närmaste åren att presenteras löpande på nationella och internationella konferenser samt i ett antal artiklar där forskarna lyfter fram olika aspekter av det material som inhämtats.

Sammanfattning

Genom ett särskilt anslag från Jämställdhetsenheten vid Näringsdepartementet har Svenska Filminstitutet under hösten 2003 och kalenderåret 2004 kunnat erbjuda Sveriges gymnasieelever och värnpliktiga att se filmen *Lilja 4-ever* på biograf till subventionerat pris. Den lokala arrangören har själv svarat för biografhyra och kostnad för filmfrakt. I anslutning till visningarna har lokalt arrangerats föreläsningar och diskussioner kring de frågor som filmen väckt. Satsningen har genomförts av Svenska Filminstitutet i samverkan med Näringsdepartementet, Memfis Film, Sonet Film och Rädda Barnen.

Inom ramen för projektet har det under tre terminer arrangerats totalt 233 visningar av *Lilja 4-ever* för en sammanlagd publik om 36.169 besökare. Totalt har 89 kommuner tackat ja till erbjudandet om subventionerade filmvisningar. Endast ett regemente har arrangerat visningar och diskussioner för värnpliktiga.

Erbjudandet om subventionerade visningar av *Lilja 4-ever* har inspirerat 21 kommuner, som vanligtvis inte bedriver skolbio, att arrangera visningar av filmen och även motiverat 24 kommuner, som vanligtvis inte erbjuder filmvisningar för gymnasieskolan, att utvidga målgruppen för skolbiovisningarna. Satsningen har bidragit till att utvidga Svenska Filminstitutets kontaktnät med filmintresserade lärare i Sveriges kommuner och medverkat till att initiera en dialog om skolbions möjligheter med nya grupper.

Som en del av projektet har Svenska Filminstitutet och Rädda Barnen gemensamt publicerat boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* som under 2004 distribuerats i 13.000 exemplar till gymnasieskolor, regementen och bibliotek samt till projektledare för skolbio i Sveriges kommuner.

För att stödja skolors och kommuners arbete med filmen har Svenska Filminstitutet och Rädda Barnen under 2003 och 2004 arrangerat sju inspirationsdagar kring filmen *Lilja 4-ever* som tillsammans lockat 1.790 besökare. Dessa inspirationsdagar

har varit viktiga för att ge kommuner och skolor möjlighet att få möta externa resurspersoner eller organisationer som sedan kunnat anlitas i det lokala arbetet. Svenska Filminstitutet har på sin hemsida skapat ett forum för erfarenhetsutbyte för lärare och elever kring hur man kan organisera arbetet med filmen.

Många kommuner beskriver att eleverna tidigt tagit aktiv del förberedelsearbete och genomförande av filmvisningar och diskussioner. En ambition med de inspirationsdagar som genomförts har varit att i så hög grad som möjligt inbjuda både lärare och elevrepresentanter att ta del i förberedelse och genomförande av aktiviteter runt filmsatsningen. Det är tydligt att denna ambition också kommit att prägla det lokala arbetet i kommuner och skolor.

Erfarenheter från lärare och elever visar att filmen fungerat väl som ingång till samtal och arbete kring de frågor som filmen väcker. Men det finns också exempel på att det varit besvärligt att ta sig an filmen. Det har ibland funnits ett motstånd hos vissa lärare att visa filmen, en osäkerhet kring att diskutera de svåra teman som filmen berör och en oförmåga att se hur filmen kan kopplas till skolans ämnesstyrda undervisning. I de kommuner och skolor där externt stöd funnits har arbetet med filmen gått lättare.

Att filmvisningarna varit subventionerade har haft betydelse för att de skulle äga rum, men satsningen hade med all sannolikhet kunnat få ett större genomslag om beslutet om subventionerade filmvisningar fattats tidigare. Redan våren 2003 var filmen tillgänglig för slutna skolbiovisningar. Under denna termin genomförde och bekostade 49 kommuner på egen hand 125 visningar av *Lilja 4-ever*. De mest drivna och engagerade kommunerna och skolorna fick därmed själva betala för sina filmvisningar, medan de som inte var lika snabba fick del av subventionen. För att en satsning av det här slaget ska få maximal effekt bör den ske i direkt anslutning till att filmen tas ned från den kommersiella biografrepertoaren och blir tillgänglig för slutna skolbiovisningar.

Att det i Sverige bedrivs kontinuerlig skolbioverksamhet i mer än hälften av landets kommuner samt att det finns en utvecklad verksamhet i form av regionala resurscentrum för film och video som täcker hela landet, har varit viktiga förutsättningar för genomförandet av projektet med *Lilja 4-ever*.

Aktiviteter kring Lilja 4-ever

- 2003-07-17 Regeringen fattar beslut om subventionerade filmvisningar av *Lilja 4-ever*. Presskonferens med Margareta Winberg.
- 2003-09-01 Erbjudandet om subventionerade filmvisningar skickas till landets gymnasieskolor och kommuner.
- 2003-10-10 Presskonferens med Gunilla Ekberg, Jämställdhetsenheten vid Näringsdepartementet, i Botkyrka Folkets Hus.
- 2003-12-03 Arrangemang kring *Lilja 4-ever* på Jokkmokks filmfestival i samarbete med Rädda Barnen.
- 2003-12-11 Seminarier kring *Lilja 4-ever* på Yrkestekniskt centrum i Järfälla.
- 2004-02-05 Inspirationsdag om *Lilja 4-ever* i Göteborg i samarbete med Rädda Barnen, Film i Halland och Film i Väst.
- 2004-02-05 Inspirationsdag om *Lilja 4-ever* i Skellefteå i samarbete med Rädda Barnen och Film i Västerbotten.
- 2004-02-11 Inspirationsdag om *Lilja 4-ever* i Kalmar i samarbete med Rädda Barnen.
- 2004-03-12 Skolbiodag under BUFF, Barn- och ungdomsfilmfestivalen i Malmö. Svenska Filminstitutet och Rädda Barnen presenterar sitt arbete med filmen och informerar om boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?*.
- 2004-03-25 Inspirationsdag om *Lilja 4-ever* i Malmö i samarbete med Rädda Barnen och Film i Skåne. Boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* delas ut.
- 2004-03-26 Utskick av boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?*.
- 2004-03-30 "Lilja och sedan då?", en uppföljning av läsarets visningar av *Lilja 4-ever* i Västmanland.
- 2004-03-31 Presskonferens med Mona Sahlin. Boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* överlämnas av Åse Kleveland inför närvarande journalister.
- 2004-04-01 Erbjudande till samtliga landets genuspedagoger om att erhålla ett gratis exemplar av boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?*.
- 2004-04-02 Boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* delas ut till deltagare på skolbiodag i Stockholm.

- 2004-04-17 Medverkan på konferensen "Kön spelar roll" i Malmö. Boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* delas ut.
- 2004-04-21 Information för genuspedagogutbildningen i Gävle. Boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* delas ut.
- 2004-04-22 Diskussion med SIDA kring visningar av *Lilja 4-ever* i Baltikum.
- 2004-05-24 Erbjudandet om subventionerade filmvisningar av *Lilja 4-ever* skickas ut till Försvarsmakten.
- 2004-05-28 Mediepedagogisk konferens i Kristianstads kommun. Boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* delas ut.
- 2004-06-15 Jämställhetskonferens i Gävle. Workshop kring film och genusfrågor.
- 2004-06-23 Sammanfattning på engelska av innehållet i boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?*.
- 2004-09-01 Zonta International i Örebro arrangerar debattkväll om sexhandel med barn och kvinnor. Boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* delas ut.
- 2004-09-02 "Skola, media, genus". Konferens för pedagoger och politiker i Katrineholms kommun. Boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* delas ut.
- 2004-09-10 Boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* delas ut till representanter från Utbildningsdepartementet, Myndigheten för skolutveckling och JämO som gästar Filmhuset för att se *Hip Hip Hora!*.
- 2004-09-17 Skolbiodag under Umeå Filmfestival. Eftermiddagen handlar om genusfrågor kopplat till film och medier. Boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* delas ut tillsammans med information om regeringens jämställdhetspolitik.
- 2004-09-28 Värdegrundscentrum som utbildar genuspedagoger erhåller klassuppsättningar av boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* för att använda som kurslitteratur.
- 2004-10-01 Diskussion inleds med I19 i Boden om att anordna visningar av *Lilja 4-ever* för värnpliktiga.
- 2004-10-11 Inspirationsdag om *Lilja 4-ever* i Kungsbacka i samarbete med Rädda Barnen och Film i Halland. Boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* delas ut.
- 2004-10-26 Rädda Barnen Åland, Ålands Feministakademi och Nordiska Institutet i Mariehamn arrangerar inspirationsdagar på Åland. Boken *Vad har mitt liv med Lilja att göra?* delas ut.

Statistik över Sonet Films skolbiovisningar

Våren 2003

Kommun	Antal visningar
Alingsås	1
Bengtstors	1
Enköping	2
Göteborg	1
Hallsberg	1
Haparanda	2
Helsingborg	4
Höganäs	1
Jokkmokk	1
Kiruna	1
Kramfors	1
Kungsbacka	2
Lindesberg	1
Linköping	2
Laxå	1
Ludvika	1
Luleå	3
Lund	8
Lysekil	2
Malmö	11
Markaryd	1
Mora	1
Motala	1
Nacka	1
Norrköping	3
Norrtälje	2
Sandviken	2
Skövde	1
Sollefteå	1
Stockholm	18
Storuman	1
Strömsund	2
Svalöv	1
Säffle	2
Torsås	1
Trollhättan	1
Uddevalla	1
Ulricehamn	1
Umeå	7

	Uppsala	1
	Valdermarsvik	1
	Varberg	1
	Vänersborg	1
	Vännäs	2
	Västervik	1
	Växjö	3
	Örebro	18
	Örnsköldsvik	1
	Östersund	1
Summa	49	125

Statistik över subventionerade filmvisningar

Hösten 2003

Datum	Kommun	Antal visningar	Antal besök
2003-09-15	Tjörn	1	60
2003-09-16	Pajala	1	198
2003-09-30	Gävle	1	200
2003-10-01	Finspång	3	673
2003-10-02	Älmhult	2	679
2003-10-04	Skövde	1	225
2003-10-06	Helsingborg	3	219
2003-10-06	Helsingborg	1	26
2003-10-06	Trollhättan	4	721
2003-10-07	Västerås	9	714
2003-10-08	Karlstad	1	38
2003-10-08	Österåker	2	320
2003-10-09	Göteborg	1	119
2003-10-10	Botkyrka	1	100
2003-10-13	Tranås	3	858
2003-10-13	Eda	1	60
2003-10-16	Karlstad	1	118
2003-10-17	Timrå	2	430
2003-10-20	Skövde	7	886
2003-10-22	Göteborg	3	480
2003-10-22	Kristianstad	2	630
2003-10-24	Eslöv	1	123
2003-10-30	Leksand	1	18
2003-10-30	Östersund	2	90
2003-11-03	Norsjö	1	110
2003-11-03	Vänersborg	1	300
2003-11-05	Båstad	2	120
2003-11-05	Ystad	1	106
2003-11-07	Höganäs	1	147
2003-11-08	Kungsbacka	1	150
2003-11-10	Skövde	6	716
2003-11-12	Kiruna	1	357
2003-11-12	Tjörn	1	200
2003-11-13	Gotland	2	250
2003-11-13	Älvdalen	2	270
2003-11-17	Halmstad	1	177
2003-11-18	Strömsund	1	70
2003-11-18	Svenljunga	1	113
2003-11-19	Järfälla	1	180
2003-11-20	Helsingborg	2	230

2003-11-20	Karlstad	1	58
2003-11-25	Tomelilla	1	100
2003-11-25	Valdemarsvik	1	125
2003-11-27	Mjölby	1	350
2003-12-01	Uddevalla	1	140
2003-12-03	Gävle	2	631
2003-12-05	Säffle	1	250
2003-12-09	Sunne	1	140
2003-12-09	Södertälje	1	278
2003-12-10	Järfälla	1	236
2003-12-11	Oxelösund	1	150
2003-12-15	Orsa	1	100
2003-12-17	Katrineholm	2	278
2003-12-17	Töreboda	1	160
Summa		95	14477

Våren 2004

Datum	Kommun	Antal visningar	Antal besök
2004-01-15	Motala	5	527
2004-01-15	Sävsjö	1	320
2004-01-19	Botkyrka	1	280
2004-01-20	Hultsfred	4	624
2004-01-21	Oskarshamn	2	250
2004-01-27	Norrköping	1	242
2004-02-02	Linköping	8	1735
2004-02-02	Sundsvall	2	1200
2004-02-02	Värnamo	4	1310
2004-02-03	Emmaboda	1	109
2004-02-03	Härjedalen	2	194
2004-02-05	Göteborg	1	700
2004-02-05	Skellefteå	1	125
2004-02-11	Kalmar	1	250
2004-02-12	Söderköping	1	152
2004-02-17	Göteborg	6	500
2004-02-17	Vaggeryd	1	100
2004-02-19	Munkfors	1	105
2004-02-23	Lerum	3	336
2004-02-25	Växjö	1	148
2004-03-02	Avesta	1	500
2004-03-03	Järfälla	2	335
2004-03-03	Uppsala	3	450
2004-03-04	Laholm	1	62
2004-03-04	Lidingö	2	520
2004-03-08	Häbo	2	280
2004-03-08	Karlstad	1	92
2004-03-08	Norrtälje	2	320
2004-03-09	Haninge	1	125
2004-03-12	Västerås	6	415
2004-03-15	Arvika	2	325
2004-03-16	Uppsala	2	465
2004-03-18	Sollentuna	2	138
2004-03-22	Landskrona	2	265
2004-03-24	Storuman	1	90
2004-03-24	Storuman	1	90
2004-03-25	Malmö	1	80
2004-03-30	Motala	1	160
2004-04-05	Västerås	1	86
2004-04-14	Falkenberg	3	729
2004-04-15	Varberg	1	200
2004-04-22	Malå	1	74
2004-04-26	Ödeshög	1	29
2004-04-27	Arjeplog	2	138
2004-04-28	Halmstad	2	350
2004-04-29	Luleå	2	238
2004-05-04	Simrishamn	1	270
2004-05-12	Kramfors	2	200

2004-05-12	Ludvika	2	350
2004-05-14	Orust	1	33
2004-05-14	Hudiksvall	11	1722
2004-05-17	Karlstad	1	100
2004-06-04	Ånge	1	180
Summa		112	18618

Hösten 2004

Datum	Kommun	Antal visningar	Antal besök
2004-09-09	Katrineholm	1	210
2004-10-11	Kungsbacka	3	448
2004-10-12	Kungsbacka	3	348
2004-11-04	Forshaga	1	80
2004-11-10	Göteborg	1	49
2004-11-15	Västerås	1	15
2004-11-16	Sundsvall	4	149
2004-11-17	Jönköping	2	260
2004-11-17	Motala	2	297
2004-11-17	Mölnadal	1	174
2004-11-23	Växjö	3	600
2004-11-25	Värgårda	2	158
2004-12-05	Karlstad	1	230
2004-12-08	Älvdalen	1	56
Summa		26	3074

Totalt subventionerade filmvisningar

	Antal visningar	Antal besök
Hösten 2003	95	14477
Våren 2004	112	18618
Hösten 2004	26	3074
Totalt	233	36169